

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
5 Februarie st. v.
17 Februarie st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 6.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Agata Bârsescu.

Cânt'-o pasere . . .

Cânt'-o pasere în sbor,
Cânt'-un cântec plin de dor,
Aşa dulce 'ncetişor,
De-l aud chiar numai eu,
Şi-l aud că-i dorul meu!

Nesdrăvăncă păserea,
Tu ce scii durerea mea,
O! mai tare nu cântă!
Să n'audă codrul verde,
Păsărică de mi-i crede:

Frunzele ar vesteţi,
Erba s'ar îngălbini,
Primăveră n'ar mai fi,
Căci e dorul hólă grea,
Ori şi ce móre de ea.

Matilda Poni.

M u n c i t ó r e a.

— Novelettă originală. —

Eră o zi de toamnă. Sorele strălucitor, după ce-şi făcuse marele calea-i obicinuită pe imensa boltă azurată, preserată ici şi colo de câte un mic noursă alb ca néua şi străvătă ca aerul, se ascundea privirilor noastre lacome de veselie cu care ne umplea inimile, din dăreţul unei vâpăi de lumină roşatică, ultimul semn de trecerea lui peste continentul uimit de majestuosa-i frumuseţe.

Séra se recoriá cu incetul, amurgul treptat da loc uneia din acele nopţi cari nicăiri nu sînt mai frumoşe şi mai poetice ca în scumpa Românie.

Obosiţi de munca zilei séu de trândavia în care o petrecuseră, ici muncitorii, colo parasitii, eşiau, unii din ateliere, alţii din cuibarele lor de moiciune şi de *far niente* ca să respire aerul răcoros al serii; cei dintéiu cu scopul de a-şi recreá membrele ostenite de lucru; cei d'al doilea de a petrece fumând, glumind pe comptul sêracului séu silindu-se cu nepăsarea ce-i caracterisă a legă pe bulevarde séu pe stradele principale ale capitalei, vr'una din acele intrige aşá numite amoróse, în cari decă consciinţa lor pare a nu se formalisá cătuşi de puţin de nenorocirea sêrmanelor fiinţe ce cad sub ghiazele lor, în schimb îngâmfarea lor însé le mângăe amorul propriu şi i rēdică în ochii semenilor lor ca ómeni ce-şi cunosc epoca şi pentru care implinirea unei nenorociri are tot aceeaşi importanţă ca înghiţirea unui páhar cu apă.

Un ochiu observator lesne ar puté distinge pe unii de ceilalţi: cei dintéiu obosiţi se aşedă pe câte o bancă, respiră cu plămâni umflaţi aerul bine făcător ş-apoi cu un pas răpede şi cu bucuria zugrăvită în ochi, se grăbesc a duce familiei lor căştigul sêptêrnănei, ca să le uşureze necazurile şi suferinţele; cei d'ai doilea se preumblă a lene, mesurând cu un tact monoton distanţa

paşilor lor şi giobenăţi, mánuşaţi, parfumaţi; cu un baston de os în mână, cu o țigaretă de chihlibar între buze, aruncă ici şi colo priviri triumfătoare de tãmpenie şi de obraznicie, vorbind o limbă ce-ţi sună réu la urechie şi umblând cum am mai dis după legarea vr'unei intrigi.

Ce vreţi, în secolul, în epoca în care trăim şi în care mijlócele de existenţă, graţie cumulului unora, sînt atât de greu de căpétat, când muncitorului celui mai binevoitor i lipsesc mediile de muncă, şi prin urmare când este silit s'o vëndă pe nimic séu în comparaţiune pe fôrte puţin, rolul acestor miserabili, demni de ocnele cele mai adânci, pare a fi mai uşurat şi din nenorocire, reuşita lor este mai în totdeuna asigurată. E trist, sciu bine, aşá e însé.

*

— Şi diceai, *mon cher*?

— Diceam c'am petrecut de minune. Inchipuesce-ţi: o societate alésă, o primire cordială, sinceritatea pe feţele tuturor, ş-apoi o veselie de ar fi deşteptat din visările sale chiar şi p'un misantrop.

— În resumat ce a eşit din astă mică serată burgeză?

— A eşit că am petrecut şi mi se pare că e destul.

— Destul? cređi?

— Neapêrat . . . Dar să vedem, tu ce ai mai fi făcut în locul meu?

— Nimic mai simplu . . . Aş fi găsit ocasiunea să spun doué trei vorbe dulci fetei stăpânului casei, aş fi ametit-o cu galanteria mea, într'un cuvênt aş fi procedat la luarea unei fortăreţe care-mi promitea frumoşe óre de petrecere, ş-apoi după ce m'aş fi plihitit de dênşa, aş fi căutat aiurea să reincep acelaşi lucru.

— Şi găsesci că ai fi avut purtarea unui om cum se cade?

— Drace! vrei să-mi faci morala . . .

— Nu . . . dar o apreţiare.

— E bine, morală séu apreţiare, étă respunsul meu: în tot ce fac, me nelinlesc puţin de rezultat . . . scopul este petrecerea mea, numai a mea şi decă am reuşit să-mi-o procur, scopul scuză mijlócele, te asigur că sînt fôrte mulţamit.

— Imi pare réu, că nu pot dice şi eu ca tine.

— Ce vrei . . . diferenţa de caractere . . . diferenţa de apreţiare. Nu eşti omul secolului . . . nu eşti omul epocii . . .

— Dar decă cređend că ai a face cu un mic creer romantic, ai da peste o fétă cum se cade, onestă, virtuoasă, o feta lucrătoare care aşteptă fericirea dela acela pe care l'ar iubi şi ar iubi-o?

— Atât mai réu pentru ea . . . dar nu cred ca să pot găsi fete ca acelea de care vorbeşti tu . . . tóte sînt croite pe acelaş model, cu acelaş aspiraţiuni şi cugetări, cu tóte reuşesci când vrei, şi vrei să-ţi mai spun încă ceva?

— Ce?

Acolo unde vorba ce o rostesc limba şi buzele nu e de ajuns, acolo este de întrebuintat un mijloc care nici odată n'a înşelat pe acela ce l'a pus în lucrare . . . Se vorbesce limbagiul . . .

— Care limbagiul?

— Limbagiul metalic . . . limbagiul aurului . . .

— Ce fel?! ai fi în stare să cumperi onórea unei fete cu aur?

— Neapêrat . . . nu ţi-am spus, că totul pentru mine, şi când dic pentru mine, înţeleg pentru toţi ce sînt identificaţi cu epoca în care trăim, se reduce numai la plăcere — la satisfacerea dorinţelor mele . . .

— Bine . . . dar acésta aduce nenorocirea fiinţelor ce desonorezi.

— Ah! bah! le procură existența . . . ătă partea umanitară a faptului.

— Drace . . . imi pari puțin scrupulos in materie de morală.

— Nu-ți convine póte morala mea, puritanule?

— Drept să-ți spun, mi se pare cam pré trasă de pěr . . . și ca să-ți spun adevărata mea cugetare, mi se pare . . .

— Opresce . . . sciu ce vrei să ȃci . . . ți se pare infamă! atât mai réu pentru tine . . . nici odată nu vei reuși a-ți înțelege epoca decât puni atâta mare preț pe onórea unei fete.

— Și vorbești serios, Nicule?

— La dracu, scumpul meu George, proba o vei ave îndată.

Și cu mâna arată lui George Corlescu, pe o tineră fătă care umblă repede pe lângă dênșii, cu capul aplecat, și cu infățışare fórte modestă.

Putea să aibă opt-spre-dece ani.

O rochie négră și simplă care desemná contururile unei talii admirabile și bine legate, făcea să reiesă și mai mult, albéta de néuă a gâtului seu, pe care se vedeau ca și desemnate niște vine albastre. Pêrul ei negru și lucios eră acoperit cu o brobódă albă lucrată de ea ênsași, aruncată pe spate cu o neglijență adorabilă. Umblând răpede, făcea să se vedă un mic piciorașgentil încălțat într'o ghetă strimță, mai mică póte chiar decât famosul pantof al Cenușitei. Ochii sei negri și lucitori se aplecau cu modestie la pământ, fără ca să se opréscă nici in drépta nici in stânga.

Aerul modest cu care astă féta își preumblă frumusețea sa, o făcea să fie ancă și mai frumósă, și neapérat pentru tinerul Nicu Pârjolescu, eră o cucerire mai mult de inseris in lista sa de Don Juan.

Tot acésta frumusețe insé avú un efect aprópe contrariu asupra intrevorbitorului seu George Corbescu, care se simți atras d'odată cãtră dênsa de un interes despre care el ênsuși nu-și putea da socotélă. Așteptă să vedă rezultatul nerușinării intrevorbitorului seu; cine scie cu ce scop . . . El ênsuși nu și-o putea hotări, dar momentele erau să-i dicteze purtarea ce avea de ținut față cu dênsa și cu dênșul.

— Ce fel? ai de gând să te atingi de acésta fătă, Nicule?

— Lasă-me, *mon cher*, vei vedé decât nu am dreptate ȃcându-ți că tote sânt ca una. Se va opune la început de modestie, mai târđiu va dori să asculte, și in fine i va păré réu decât nu i se va spune ceva care să-i gâdile simțirea și să o imbete de plăcere.

— Te las singur atunci . . . fă ce scii . . . nu voi să fiu martorul unei scene ce de sigur va fi penibilă și pentru tine și pentru dênsa.

— Cum vei voi . . . Liber să faci ceea ce dorești.

George Corbescu se depărtéză, dar ține ochiul mereu ațintat asupra lui Nicu și a fetei.

Ea umblă iute, atât de iute chiar, in cât cu greu Nicu se mai putea tiné de dênsa. In fine o ajunge in josul bulevardului și trecend lângă dênsa, cu o familiaritate mai mult de cât îndrăznétă, i ȃce:

— E cam periculos, dră, să umble cineva pe asemenea vreme singură și prin aceste locuri unde nu se găsesce nimeni.

— Te înșeli, dle, — i răspunde ea, — când cineva are consciința linisčită, își caută de drum, fără a luá in vedere ceea ce-mi spuni dta. E mai periculos insé pentru aceia, cari, ca dta, se ocupă de persónele pe care nu le cunosc.

— Și cum asta, dră?

— Eh! Dómne, pentru că se espun a fi întrebați,

cu ce drept vorlesc persónelor pe care le ved pentru întéia dată?

— Nimic mai simplu, — răspunde Nicu; — întrebast astfel, aș răspunde, că am dorit a face cunoscința dta.

— Și când ți-aș spune, că pozițiunea mea fiind fórte modestă, nu ved pentru ce motiv ai dori dta o asemenea cunoscința?

— Un cuvént mai mult, dră, pentru ca să doresc a o face . . . căci am speranță a-ți fi intru ceva folositor.

— Nu am trebuință de nimic, dle, lucrul meu mi-aduce in destul pentru ca să mai pot dori ceva.

— Scii, dră, că ai doue calități ce greu se întâlnesc la fetele de vârsta dta; mândră cum ești și frumósă, de sigur, pozițiunea in care te afli, trebuie să ți-se pară mai mult de cât modestă.

— Nu suntu mândră, dle; intru cât privesce frumusețea mea, nu o consider ca nimic; deci te-aș rugá să nu te ocupi cu dênsa.

Nicu Pârjolescu eră cu totul *démontat*, cum ar fi ȃs-o el ênsuși. El ghiciá fórte bine, că fetele care răspund cu atâta siguranță, ba une-ori cu atâta batjocură, sânt niște fortărețe fórte greu de luat.

Se gândia dar cum să innóde conversațiunea?

Ajuseseră in dreptul unei cafenele-cântânde.

— Ia să vedem ce efect i va face propunerea mea?

Apoi tare:

— Dră, ar fi bine să intrăm puțin in acésta grădină. Ați umblat fórte repede, cred dar că aveți trebuință de puțină odihnă.

— Dar cine-ți dá dreptul, dle, să-mi faci o asemenea propunere?

— Interesul ce port pentru dta, dră. Aide . . . aide . . . și-apoi propunerea mea n'are nimic intr'ênsa care să te bleseze . . . Să vedem . . . primesci, nu-i așa?

In timpul acestei convorbiri, Nicu caută să ia brațul fetei și acésta făcend o mișcare răpede, se despărți de dênșul, dar lésă să-i cadă din mânecă o batistă. Batista, căđend pe un maldăr de nisip, nu făcú nici un sgomot.

— Nu numai că nu primesc, dle, — respunse ea cu recelă, — dar te voi rugá pentru a doua óră să me lași a-mi urmá drumul singură. Mama mea e bolnavă și me așteptă a casă cât mai curénd.

— Nu-mi vei spune cel puțin unde te pot găsi?

— Nu ai nici un interes ca să scii acest lucru. Adio, dle!

— Nu-mi vei da cel puțin un souvenir pentru ca să mi se începăscă pentru eternitate acésta întâlnire?

— Ancă odată, dle, lasă-me să-mi urmez drumul in pace!

Și ea vrú să se depărteze.

Sângele lui Nicu i ferbiá in vine, cu atât mai mult, că pentru prima óră dedese de o opunere seriósă. In acésta stare nu-și mai da compt de mișcările lui; el se apropiá de dênsa, o apucá de mână și fără ca acésta să fi avut timpul a se apérá, el o sárută pe obraji.

Doue voci, doue esclamațiuni se auđiră in acelaș timp:

— Ești un miserabil! — i ȃse féta.

— Ești laș! — tună la urechia lui vocea lui George.

Și mâna de fer a acestui din urmă inceleștându-se ca un arc de oțel pe brațul lui Nicu, il făcú să fie svêrlit la cãți-va pași in laturi.

In timpul acesta, féta se depărtase.

Remân față în față cei doi întrebători de mai adineauri: unul mut, serios, demn, era George; cel-alt aprins, inflăcărat și aproape stupid de astă intervenire neașteptată.

— Etă o insultă, dle moralist, — i țișe în fine Nicu, — pe care mi-o vei plăti-o scump.

— Aidea de! laș cu ființele slabe, fanfaron cu a- ceia ce sunt mai tari ca tine . . . ai fi capabil tu . . .

— Ți-o voi probă mâne, la Bănésa, cu sabia 'n mână, — urlă Nicu.

— Bine, bine, nótea îți va aduce alte gândiri. Sânt sigur, îți va potoli astă furie resboinică. Ori cum însă, aștept martorii dtale.

Tonul batjocoritor cu care George pronunțiasse aceste cuvinte, disperară pe Nicu, care se depărtă cu furia în inimă.

*

George remase singur.

Tinera fătă, în ajutorul căreia venise ca din senin, se depărtă răpede și din cauza intunerecului ce-o favorisă, dispăruse aproape de privirea sa. Străbătuse grădina Cișmegiului cu o iuțelă îndoiță acum din cauza temerii de a nu întâlni pe un al doilea Nicu.

George fusese martor la toate câte avuseră loc între Nicu și tinera fătă. El văduse primul gest a lui Nicu și căderea batistei fetei. Deci prima lui grijă fu de a o rădica dela pământ, ca în urmă să caute a o da aceleia care a pierdut-o. Se aplecă dar spre maldărul de nisip pe care se află batista și o rădica cu grabă. Dar care nu-i fu mirarea, când simți că acesta batistă, legată la un colț, atârână greu? O deslegă la moment și vede suma de 15 franci, se vede fructul muncii săptămânale a fetei.

Remâne locului uimit, și nesciind ce să facă. Avea în mână mijlocul cel mai onest ca să pótă ave dreptul a cercetă de locuința fetei; dar i se părea, că chiar și această acțiune ar fi fost réu interpretată.

— Cu toate astea, — își țișe el, — decă acești bani sânt singurii pe care i posedă asta sërmană fătă și asupra cărora se întemeiau toate speranțele sale? . . . Am auzit-o par că vorbind de muma-sa care e bolnavă și o așteptă. De sigur o așteptă pentru ca să-i aducă bani cu care să-și cumpere medicamente. E atât de greu să fie bolnav cineva când i lipsesce totul! Dar atunci, nu am nici un moment de pierdut, trebuie să me grăbesc; chiar de aș fi considerat ca indiscret, chiar d'ar trebui să n'o mai ved nici odată, trebuie să-o caut astă sëră.

Un altul în locul lui n'ar fi avut de sigur atâtea scrupule pentru împlinirea unei acțiuni care merită toate laudele; el însă judecă femeia ca un poet ce n'a sorbit de cât sărutări de pe buze fragede, ca un musicant ce a fost încântat de divina ei voce.

Se temea de dënșă, mai cu sëmă acum, când o mișcare mai vie a inimei, părea că-i prevestesce că între el și acesta fătă lucrurile nu se vor mărgini, numai la o primă întâlnire, la câteva cuvinte banale și atâta tot. Simțea el bine, că aci e cestiunea póte de fericirea lui, și se îndoiă decă trebuie s'o caute.

În fine se hotărî să plece. Silueta Mariei încă se zăria în depărtare la lumina îndoișă a serii.

*

La capătul celalalt al Cișmegiului, în fața unei mici căscioare de aparență mai mult de cât modestă din strada S. doi copilași, unul blond și altul brun, frumoși ca ângerii lui Rafael, stau pe pragul porții și într'un limbăgiu naiv vorbeau unul altuia.

— Dar de ce-o fi întârziat, Maria? — întrebă Emil pe fratele seu Andrei.

— Ce fel? . . . tu nu știi că astă sëră e sâmbetă?

— Eh! ș-apoi?

— Astăzi își primesce léfa de pe săptămâna întregă.

— Ah! ce fericire! — strigă sburdalnicul Emil. De sigur mâne ne vom ave gologanul ce ne-a promis pentru că am învățat bine lecțiunile și profesorul ne-a lăudat în clasă.

— Ai vădut tu Emil, ce frumoșe caete se vënd la librăria S.? Eu o să-mi cumpër unul; tot așa o să faci și tu, nu e așa?

— Bah! să me erti dta. Am promis lui Alecuța să me joc cu dënșul și o să cumpër cu gologanul meu acadèle.

Și pe când copilașii flecariu, o voce tristă la spațele lor, le țișe:

— Nu ve mai gândiți la astea, scumpii mei frățiori! Nici tu Andrei n'o să ai caetul, nici tu Emil acadèlele.

— Ah! surióră, — strigă Andrei. Și se aruncă de gâtul ei.

(Încheierea va urmă.)

Dan Dry.

F I U T U R U L .

(După Lamartine.)

Brimăvera să-i dea viêtă, cu rozele să móră,
Pe-a zefirilor aripe să inóte 'ntr'un cer pur,
Legănat cu gingășie pe-ale florilor dulci sinuri,
Să se 'mbete de parfumuri, de lumină și de-azur,
În spre bolțile eterne ca suflarea lin să sbóre:
Etă-a fluturului sórtă, veselă, încântătoare,
El s'asémănă dorinței care 'n veci n'are repaus;
Făr' să aibă mulțămire, lucrurile ce 'ntâlnesce,
Numai cât abia le-atinge, și să-și cate desfătare,
În spre cer, voios pornesce.

Bonifaciu V. Gheorghian.

Naționalitatea în musică.

(Încheiere.)

O ochire din adins a produselor de artă mai nouă ne învêtă, că realismul caută tot mai mult a înlocui idealismul classic pe terenul tuturor artelor. El ne înfățișează subiecte reale, caractere vii, pe cari le întâlnim în viața noastră pe fie-care ți. Subiectul artei este real, decă intrunesc toate particularitățile condiționate prin zona, sub care trăiesce, prin solul ce-l calcă, prin climă, produse, nutrire, ocupațiuni, societate, educațiune, obiceiuri, istorie, biografie, limbă, credință, în scurt prin toate câte pot caracterisă un individ. Se pare că lumea a obosit de privirea idealurilor abstracte, scopuri neajunse, concepțiuni îndepărtate, reci și fără viêtă. Arta modernă s'a lăsat de a mai rătăci în îndepărtare; ea-și alege subiectele sale din apropiere, din viața de toate țițele a omului, așa cum sânt ele și cum se află în realitate. Și óre nu sânt condițiunile indiviđilor, cari imprimă și națiunii caracterul lor? Póte să oisă caracter real fără a purtă pe sine timbrul naționalității? Tonul glumeț și eroic al lui „Peneș Curcan”, representă acesta numai un eroism ideal séu un eroism românesc, cum îl vedem trăind între noi?

Putem face conclusiunea, că decă subiectul artei este un caracter real, el trebuie să fie național. Transpunând atributul naționalității dela subiectul real al musicii la însași musică, putem vorbi despre *musica na-*

țională și acesta în respectul subiectului său, care recere o interpretare musicală specifică.

Musica națională își culege subiectele sale reale din viața poporului său; el le înțelege, de vreme ce trăiește cu ele. Ele sunt tablouri, caractere ori pasiuni, care compun cercul cunoștințelor sale, și e deajuns îndemnul unei piese executate pentru ca să-și le pōtă reconstrui în imaginațiunea sa. Imaginațiunea, astfel atinsă, provocă echoul inimei; el înțelege și simte ce aude. Neluarea în seamă a acestui proces psihologic se respătesce cu indiferențism și tindere din cōte, care descurajeză atât pe artist cât și pe ascultător.

Este o părere obișnuită, că publicul nu înțelege și nu simte o piesă musicală ōre-care, pentru că nu are cunoștințe musicale. Necunoștința artei, auzim dicându-se, îl face nepăsătoriu chiar pentru produsele de cea mai atingătoare frumsețe musicală. Stând înaintea unui artist de renume, ascultătorul nepriceput, care nu știe manua nici un instrument și nici nu are vre-un trecut musical, caută a-și mântui părerea sa estetică în ochii semenilor săi printr'un aplaus, despre care nu-și pōte de seamă. Țer decă nenorocirea îl împinge într'o conversațiune, unde se vede nevoit a-și da părerea nu numai prin palme, ci și prin vorbe, sērmanul nu află decă cuvinte mute de admirațiune; și știut este, că admirăm ceea ce nu înțelegem. Până una alta, generoșii cunoșcători de musică află situațiunea prē firescă și-l escusă la rēndul lor cu multă bunăvoință, motivându-o în sine cu aceea, că dēnsul nu e musical. Nimeruia nu i-ar veni în clipita aceea prin minte, că poetul n'are voia să cēră dela cetitorii săi, ca să fie ei enșii-și poeți pentru a-l putē înțelege. Omul de inimă i-ar răspunde: Decă sūnt eu enșu-mi poet, imi fac singur poeziile și n'am trebuință să te cetesc pe tine. Greșela ascunsă o putem afla numai decă, decă admitem, că subiectul piesei este bunăoară un ideal, a cărui cuprindere chiar și numai din textul piesei ar fi o greutate pentru ascultătoriu. Se înțelege de sine, că în aceste condițiuni piesa cea mai mândră lasă inima neatinsă. Tot acesta se întēplă, decă subiectul piesei este real, mai ușor de cuprins, înșē străin societății, căreia se presintă. Musica lui va fi neînțeleasă și apare cel mult ca un curiosum, de care ascultătoriu se satură, îndată ce a auzit-o întēia ori. Ecă pentru ce sūnt primite cāntecele nōstre naționale cu aplause sgomotoșe d. e. pe o scenă din Viena, ca după ce au stins curiositatea să devină érăși imposibile pentru totdeuna, aibă ele ori ce valōre musicală. Intimpinăm adese-ori virtuosi în musică, cari stau perplecsi, când e vorba a prețui o piesă musicală. Subiectul piesei fiindu-le străin, ei se desărincēză de problema, ce li se impune, prin observări privitoare la măestria compozițiunii și la tehnica executării, căci fondul nu-i atinge. Pentru acesta ei pot fi tot atât de puțin accesibili ca ori-care altul.

Voind a statori condițiunile sub cari o piesă musicală atinge inima ascultătoriuului, vom dice cu privire la absoluta majoritate a publicului român, că subiectele reale și dintre acestea cele mai cunoscute au cele mai multe sorți de reușită. Cele mai cunoscute sūnt fără îndoieală subiectele scōse din viața națiunii nōstre înșă-și adeca ce e naționale. Credem a fi ajuns la punctul, de unde treoue să mănecē cultura nōstră musicală și planul nōstru să construēză de sine: Să deprindem publicul nostru mai nainte a ghici din limba musiciei aceea ce pōte ghici mai ușor. Il vom deprinde, decă i vom presenta tablouri, pasiuni, caractere reale, scōse din viața lui, apoi treptat i vom oțeli puterea fantasiei până va ajunge odiniōră să cetescă și printre acordurile pieselor de cea mai fină subtilitate musicală. Se înțelege, că totul atērnă dela talentul și stăruința atât a compozitorilor cât și a executătorilor nōștri, cărora le rămâne

sărčina grea și glorioșă de a mijloci interpretarea musicală cât se pōte de exactă a subiectelor naționale. Cugetul acesta ne îndrēptă la o ultimă analiză a temei nōstre, adeca a vorbi despre mijlōcele, pe cari teoria musiciei le pune încemână artistului, pentru ca, aplicându-le la subiectele naționale, să resulte produsele naționale de artă.

Subiectul de artă vine în sfirșit a se îmbracă în haina sunetului. Teoria musiciei ne arată uneltele, de care se pōte folosi artistul pentru a-i nimeri croiul, potrivit mai bine cu talia sa. Ea indică mijlōcele, cunoscute sub definițiunile melodiei, ritmului și modulațiunii, cari întregite de timbrul tonurilor la instrumentare, pot da expresiune la nesfirșite variațiuni de tablouri, pasiuni și caractere. Interpretarea musicală a subiectului ales este de înșēmăntate și mai mare decă alegerea subiectului. Alegerea ori cât de nimerită, pe lângă o interpretare falsă dēgradēză piesa la o caricatură a subiectului său. Musica, departe de a resuscită icōna acestuia în fantasia ascultătoriuului, bate în timpana surdă fără speranță de a i se deschide ușa sufletului.

Inima se va mișcă numai atunci, decă melodia, ritmul, modulațiunea sūnt întocmite așa, ca să pōtă reproduce simțeminte deja avute; altcum ea rămâne nemışcată. Și o dicem și la locul acesta, că, a cultivă inima fără a o atinge, este o imposibilitate psihologică. Unde este melodia, unde este ritmul priceput și simțit de publicul nostru?

Stăm în fața ultimei întrebări, care merită totă luarea aminte a musicilor nōștri. Musicul vecinic, poporul nostru și-a făcut deja melodia, și-a găsit ritmul limbei sale musicale. Să-i vorbim în limba lui și ne va înțelege; să-i cultivăm limba și mai mult și el va fi în stare să ne urmeze cu fantasia sa și cu inima sa. Presupunem un public românesc ascultând o horă executată de un cor vocal. Subiectul ei este o scenă de înfrățire, un lanț compus din zale legate prin veselie, prietenie și iubire. Fie-care moment melodic, fie-care cutremur al ritmului, fie-care modulațiune reproduce în ascultători un șir de tablouri: Unul vede pe junele înflăcărāt animând jocul prin câte o glumă cătră vecinătatea sa, altul vede în accentele ritmului cum zurăe salba pe sinul iubitei sale, cum se lēgănă figura ei în desmerdare nevinovată. Modulațiunea schimbă acordul, dulcēța se imprășchie, ritmul devine mai greoiu: Tinerii fac loc. Ascultătoriu vede un moș cu plete albe intrând în horă și scuturând cu talpa intrēgă greutatea anilor ce-i apasă umerii...

Nu credem, că se va îndoi cineva despre realitatea acestor caractere, care viețuesc între noi. Avem noi hore de acestea? Sfirșitu-s'a șirul tablourilor și caracterelor, cari intră în subiectul horei? Nu este singură hora în cāmp, care pōte ocupa viața intrēgă a unui Strauss românesc? Și ōre cu horă s'a sfirșit totă viața nōstră națională?... Am fi a bună seamă fericiți, decă n'am avē în viața nōstră decă joc. Unde este talentul observătoriu, să ne descopere și să ne înfățoseze prin musică încă mii și mii de tablouri, pasiuni și caractere? Geniul națiunii nōstre, absolvat de conservatoriul vēcurilor, s'a furișat printre poporul său, i-a studiat bucuria și intristarea, gluma și necesul, i-a creat melodia durerii, ritmul veseliei, accentele eroismului său. Și a vēcūt, că-i bine, și că toți il înțeleg. El ne a cāntat și ne cāntă, noi l'am înțeles și-l înțelegem.

Artiști români! Urmați geniului națiunii nōstre! Studiați caracterele reale ale poporului nostru! Furați-le acordurile și ve mărturisim, că nu ve vom finē nici odată mai originali! Aflați-ne ritmul inimei nōstre și nu veți fi nici odată mai mari măestri! Căutați subiecte din apropierea nōstră și dați-ne produse de artă,

pe care le înțelegem! Noi le vom simți, ne vom ageri cuprinderea din ce în ce mai mult, ne vom perfecționa gustul și vom deveni cu timpul simțitori și pentru conținuturile cele mai înalte. Nu ne cântareți iubirea, căci încă n'o putem simți; cântați-ne iubirea românească, de voiți să o înțelegem și să o simțim!

Stefan Velovan.

Cinei-deci de etimologii

de cuvinte bănățenesci de origină romană cari nu sânt introduse în dicționar.

Publicând în „Familia” nr. 16—52 din 1883 a mele „Studii limbistice”,* séu „O sută de etimologii revindicate elementului român” contra Miklosich și Cihac, la capătul acestor studii am promis onoratei înțelegințe române, cumcă în curând voi publică și 50 de etimologii de cuvinte bănățenesci de origină romană, cari nu sânt introduse în dicționar.

Deci venind a împlini această promisiune, imi iau libertate a face atenți pe filologii români la însemnăta-tea cea mare a acestor cuvinte, din următoarele puncte de vedere: a) cumcă sânt cuvinte de origină romană a căror etimologie se esplică parte prin limba latină, dar mai vârtos prin limbele romane dela apus și dialectele acestora; b) cumcă sânt cuvinte din limba romană rustică aduse prin coloniile romane în Eănat și păstrate aci până în dia de astăzi, prin urmare sânt mai vechi de cât 18 sute de ani (căci trebue și înainte de colonisare să fie existat în Italia etc.) și cumcă ca elemente romane trebue sub numirea de „bănățenismi” însemnate în dicționar, și după puțină generalisate; c) cumcă e verisimil, că atari cuvinte de origină romană neregistrate încă în dicționar, trebue să existe și în Transilvania, Moldavia și România (în înțeles strîns), dora în numer și mai mare de cât în Bănat, și decă s'ar culege, deloc s'ar inavuți dicționarul limbei daco-române cu vre-o 200—300 de cuvinte de elemente romane, care impregiurare ar validită mult pentru origi-nelle năstre romane.

Fiind că afirmăm, cumcă aceste cuvinte ar fi de origină din „limba romană rustică”, deci credem a fi în interesul causei a lămuri mai de aproape acest concept. Diez: Grammatik der romanischen Sprachen, edit. 2 Bonn 1856 tom. I pag. 44 dice: „Adesea conglăsiuire a tuturor limbelor romane în aplicarea: a) de cuvinte numite *vocabula rustica, vulgaria, sordida* etc.; b) de cuvinte din latină evului de mijloc, cari se reaflă în limbele romane,** documenteză pe lângă construirea lor gramaticală, mai sigur pentru unitatea lor originală, care unitate se pôte presupune numai în idioma romană populară, și acesta cu atâta mai vârtos, cu cât limba daco-română, care este de timpuriu (apropo de 18 sute de ani) despărțită de celelalte limbi romane, nu a putut imprumută acele elemente dela limbele surori, ci trebue să le poședă ca o proprietate de acasă luată cu sine”. Acesta e pe deplin și părerea noastră despre cuvintele de origină din limba romană rustică. Urméză cele 50 de cuvinte:

1) *Piterei*. Cuvântul „piterei” este plural (care în singular sună piterele) și însemnă în graiul bănățenesc: o mulțime de copii colindători des de demineta în a-junul Crăciunului, alergând ei dela casă la casă și colindând:

* S'au reprodus și în „Luminatorul” numerii 40—104 din 1883.

** Diez împărtășese două conșinații despre atare cuvinte.

Bună ziua lui Ajun,
Că-i mai bună a lui Crăciun,
Atați mei, atați porcei,
Cu copiii după ei etc.

Despre acești colindători veți mai pe larg al meu: Că-lindariu julian, gregorian și popular român, care din urmă cuprinde în sine toate sərbătorile, datinile și credințele strămoșesci, cu comentariu pe anul 1882 în tractatul despre „Colinda”, în specie pag. 9—18 unde am documentat, cumcă acesta instituțiune de copii colindători a existat în Roma până în al XIII secol, și cumcă și modul de colindare a fost identic cu colindarea „Pitereilor” din Bănat. În unile părți ale Transilvaniei d. e. la Rășinari se numesc „Pizerei”. „Pitereii” se impart în cete de 20—30—40 de copii și astfel purced unii în unele, alții în alte părți ale satului séu orașului spre colindare, purtând și bâte (bătiuri) de alun împistrite, numite „colinde”, cu sine, cari bâte se păstrează și întrebuințeză spre mai multe scopuri, de ore-ce poporul crede că au o putere magico-magnetică (farmecătoare) în sine.

Etimologia cuvântului „piterei”, în singular „piterele” se vede a fi în „pețire” cu înțelesul: de binevoitoriu și poșitoriu. Dar și mai apriat se documenteză etimologia prin dialectele italienești, anume aflăm în Monti: Vocabolario dei dialetti della città e diocesi di Como, Milano 1845 pag. 187 „picaraja” cu semnificațiunea de „ragazzaglia” și „quantità di fanciulli”, care va să dică: copilama, și mulțime de copii. — În Finamore: Vocabolario dell'uso abruzzese, Lanciano 1880 pag. 139 încă aflăm „piccirille” pentru: fanciulo (copil), provocând și pe sicilianul „picciriddu” („dd” stă pentru „ll” în acest dialect), care însemnă: mic, micuțel, miuțel. În Blanc: Grammatik der ital. Sprache, Halle 1844 p. 662, unde tracteză despre dialectul neapolitan, citând niște probe de scriptură în acest dialect, aflăm următoarea frază: „Et se arricordaje di questo Rugiero che era piccirillo di nove anni”, adeca: „Și-și aduse aminte de acest Rugier care era copil de nouă (9) ani”. Trecerea lui „cia”, „ce” și „ci” în „za”, „ze” și „zi”, precum și trecerea lui „c” în „t” și în „s” e forte lătită în dialectele italienești, dar despre acestu vom lucră într'un tractat special: Vocalismul și cononantismul limbei daco-române față cu limba și dialectele italienești. Ajunge a însemnă aci, cumcă „cia” și „ci” din „picaraja” și „piccirille” trece în „t” și în „s” (z) și viceverse în dialectele italienești.

2) *Besgoiă*. Cuvântul „besgoiă” sună și „bėsgoiă” și însemnă în graiul bănățenesc: die augen verdrehen, die augen aufreissen germ.; détordre, rouler, ouvrir brusque ment les yeux fr. — Cuvântul vine înainte în fraze de următoarea natură d. e. ce te besgoi tu cătră mine, ca când me aș teme io de tine. Etimologia o aflăm în Ferreira: Dictionarium latino-lusitanicum, Parisiis 1855 sub „strabus” și „strabo-nis”, care se traduce cu „vesgo” lusit. esplicând mai de parte cu „tortodos olhos”, adeca: întors strâmb de ochi. În Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 pag. 785 încă aflăm „sgogna” pentru: far i visacci (a face fețe) ital. Cu „besgoiă” stă și „sgăiă” în strînsă legătură etimologică.

3) *Goglin, gogline*. Cuvântul „goglin” însemnă în graiul bănățenesc: spin alb; spina alba (oxyacantha) lat., aubépine fr., weissdorn germ. Pe a locurea se numesce „spin alb”, pe alocurea „goglin” negru, care este o specie de spin alb, acesta face bôbe (bômbe) roșii, cela bôbe negre; goglinul negru nu trebue confundat cu porumbele: schlehe germ., prunelle fr. Etimologia „goglinului” se derivéză dela „coccola”, pl. „coccole” ital., care însemnă fruptele de spin alb (Monti: Vocabolario

della Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 pag. 95), apoi „coccoline“ pl. e formațiunea diminutivă ital. de unde prin trecerea lui „c“ in „g“ și elidarea lui „o“ din a doua silabă s'a format a noastră „gogoline“ (fructe), numindu-se de după dâensele și arborele care le produce „goglin“, ca „cireșe“ și „cireșii“.

4) *Vântă*. Cuvântul „vântă“ înseamnă în graiul bănățenesc: „folos“ mai vîrtos suflătesc; utilitas lat.; nutzen, genuss germ.; utilité, jouissance, avantage fr. Vine în fraze înainte precum: Nu am avut vîntă de acest bărbat până ce a fost viu, căci a fost mai mult bolnav de cât sănătos; omul acesta nu are vîntă de lumea acăsta, de orecă trăiesce în mare sărăcie. Etimologia este dela „vanto“ ital., care vine înainte și în dialecte, și stă pentru „vantagio“ ital., vorthheil germ., avantage fr.

5) *Crénă, creni*. Substantivul „crénă“ înseamnă: crepătură, și verbul: „a creni“ înseamnă: a crepă; fisura, findere lat., spalt, sprung, spalten germ., fente, fendre fr. Vine înainte în fraze d. e. lemnul acesta ar fi bun de cioplit, dar are colé o crénă, deci trebuie să tragem linia roșie mai în lăuntru ca să scótem créna prin cioplire; păharul acesta e crenit; dieses glas ist gesprungen germ. În limba latină vine înainte numai substantivul „crena“: crepătura penei de scris, dar verbul „crenire“ séu „crenare“ lipsesce. Limba ital. încă posedă „crena“ pentru „cocca“ (kerbe, einschnitt germ.) și „crenare“ pentru „incooccare“. În limba francesă asemenea aflăm „crener“ și „creneler“ cu același înțeles. În Olivieri: Dizionario genovese-ital. Genova 1825 pag. 125 aflăm verbul „crena“ pentru: intaccare, fare in superficie piccol taglio, ferire, aprir con taglio ital., și substantivul „crenha“ pentru: intaccatura etc. În Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 pag. 314 aflăm substantivul „crenna“ pentru: fessura ital. În Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 39 încă stă „crena“ pentru: fessura ital. În Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 asemenea stă „crenna“ pentru: fessura ital. În Carisch: Wörterbuch der rätomanischen Sprache, Chur 1848, supliment, pag. 14 vine înainte „crenna“ einschnitt germ.

6) *Răcănel*. Acest cuvânt înseamnă în graiul bănățenesc: rana arborea lat.; grennouiille verte fr., laubfrosch germ. În Transilvania, după cum imi împărtășesce înțelegința de acolo aflătoare în oficii aici în Oravița, se numesce „răcătel“ și „răcăteț“. Răcănelul cântă (strigă) din arbori, când e secetă, și poporul crede, că el vestesce ploie. Etimologia zace în italianescul „raganella“: specie di ranocchio verde. În Finamore: Vocabolario dell' uso abruzzese, Lanciano 1880 pag. 144 aflăm „racanella“ pentru: specie di ranocchio ital.

7) *Curt*. Cuvântul „curt“ înseamnă: fără codă; ohne Schweif germ.; sans queue fr.; d. e. căne curt, gaină curtă, cocoș curt, vacă curtă etc.; gaina curtă e tot puică; grabiul să-l ia dracul, căci e curt. Și în Transilvania e în us acest cuvânt, după cum am auzit din înțelegința de acolo aflătoare ca officianți în Oravița și pregiur. Etimologia este dela curtus lat., „corto“ ital. Deci și în limba daco-română există „curt“ și „scurt“ ca în limba italiana „corto“ și „scorto“.

8) *Ateia*. Cuvântul „ateia“ înseamnă: solemnus vestis induere lat.; habiller solennelement fr.; festlich kleiden germ., d. e. Petru s'a ateiat de biserică, de Paști etc. Etimologia vine dela italianescul „attillar“-se: acconciare la propria persona con legiadra squisitezza ital.; se parer, se orner avec trop d'affectation fr.; sich festlich un geschmackvoll kleiden germ.

9) *Slog*. Cuvântul „slog“ înseamnă în graiul bănățenesc: locul séu pământul (cam de un paș de lat) ce rămâne nearat (cu plini și plante pe șine) între doué pământuri de arături spre a le despărți unele de altele;

limes lat.; raie fr.; rain germ. Etimologia zace în „sulcus“ lat. „solco“ ital. — Cuvântul ital. „solco“ are pe lângă semnificațiunea de „brézdă“ și înțelesul de „stradă“ și de: „riparo con parapetto“ (schutzwehr, wall germ.) În Finamore: Vocabolario dell' uso abruzzese, Lanciano 1880 p. 145 se dice: solco, viatollo che divide il terreno zappato, adeca: drumșor care desparte terenul săpat. Aci se vede chiar înțelesul logic principal al cuvântului românesc. Din „sulcus“ lat. séu „solco“ ital. prin metatesa lui „sul“ séu „sol“ și „slo“ și trecerea lui „c“ in „g“ s'a format „slog“ românesc.

10) *Agru*. Acest cuvânt înseamnă în graiul bănățenesc: pământ de lucrat de cultivat etc. Vine înainte în fraze d. e. acest grâu e din agrul meu, domnule, nu e cumpărat spre tîrgovină; aceste pome sunt din agrul meu etc. Etimologia cuvântului este evidentă din „ager“ lat. În dicționarul Academiei de Laurian și Massim, Bucuresci 1871 vine înainte cuvântul agru, dar fiind că nu se află în celelalte dicționare, trebuie să-l socotim ca neologism, fără a fi usuat de popor în România?

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Dalta țiganului.

Istorióră pop. din Bucovina.

Eră odată un popă, căruia i plăcea a pune mâna pe ori și ce vedea cu ochii, și pe ce lucru pune a el mâna, pus eră, puteai să dai colac și luminare după dînsul, că mai mult nu-l vedea.

Toți ómenii din sat îl cunosceau acuma ce pomă bună-i și se feriau de dînsul ca de para focului. Cum vedeau că se apropie de casa lor, îndată ascundeau tóte lucrurile, ce ar fi putut să stee în calea sfinției sale, ca nu cumva mai pe urmă să le stringă sfinția sa fără de scirea și voia lor.

Etă că ntr'un an sosesce Ajunul Bobotezei, ziua în care, după daina păstrată din moși-strămoși, fiecare preot âmbăle cu crucea pe la casele ómenilor, ca să le prevestescă botezul Domnului, să le stropescă casa și tóte lucrurile dintr'ânsa cu aghiasmă, să le binecuvinteze mésa și să le dorască sêrbători fericite.

Popa nostru, ca 'n toți anii, așa și ntr'acesta se porni desdeminetă cu crucea prin sat, luând cu sine și pe pâlmarul seu, anume *Filip*, ca să-i ducă darurile cãpétete dela iubita și credincioasa sa turmă.

Ómenii, cum prinseră de veste, că popa s'a pornit cu crucea prin sat, în loc să scótă hainele cele bune, precum și alte lucruri, ca să fie, după obicei, stropite cu aghiasmă, începură care din cotro a le stringe și a le ascunde prin lăđi, prin dulapuri și pe unde apucau și puteau.

Merge acuma popa, după ce s'a pornit, cu crucea la o casă, merge la a doua, se duce la a treia, și tot așa âmbăle el la vi'o câteva case de-a rëndul, dar să pótă pune mâna pe vre-un lucru, după cum eră deprins, pune popă cecă ai pe ce! Ómenii se ncumintîseră și le ascuseră pe tóte, numai bucatele le lăsară pe mész, eră mai departe nimică, ce-ar fi putut cu inlesnire intră în desagii cei pântecoși ai Sfinției sale.

Și pe când eră popa mai mánios și mai infuriat, pentru că nu-și putuse mai înainte astempéră pofa șterului, etă că ajunge la bordeiul unui țigan. Deci, sciind el pré bine, că acesta nu-i va da cel dar mare, în loc să spue ceea ce avea de spus, începú a cântă în batjocură și a dice:

In Jordane,
Măi țigane!

Deschide ușa,
Plesniți-ar gușa,
Aprinde luminarea,
Măncă-ți-aș comandarea,
Dă popii colacu,
Și remăi la dracu!

Țiganul, care încă îl sciea cine-i și ce plătesce, cum a aușit că s'a pornit cu crucea prin sat și nu e departe până ce se va abate și pe la densusul, puse de grabă o daltă în foc ca să se inferbinte. Țer colea când a aușit, că acuma s'a apropiat de bordeiul seu și voiesce să intre în nuntru, scote daltă roșie ca jaraticul din foc și-o pune pe cornul vetrii. Apoi aprinde o lumină, se duce la ușa, o deschide incetșor și ేశă, după cum e datina în acestă țî insemnată, cu lumina aprinsă înaintea popei.

Popa, cum intră în bordeiu, aruncă privirile în tóte părțile și dând cu ochii de daltă, ȓice cântând:

„In Jordan botezându-te tu Dómnne,
Șterge dalta Filipe!“
— O ștersei
Și me fripsei,
Sfir o am pus
Și sfr s'a dus,

respunse Filip repede, crișcând din dinți și suflând în mânuri.

Filip adica, care avea același dar, ca și popa, și tot atât de cinstit și bun de mână ca și acesta, ba încă cu mult mai de hai, pusese acuma mâna pe daltă și-o aruncase în desagi. Dar a pățit-o, căci fiind dalta forte ferbinte, nu numai că s'a fript cum se cade la mânuri, ci încă i-a ars și desagii în cari o pusese și sfiriind cădu dintr'ênșii jos. De-aceea, când i spuse popa ca s'o ștergă, el respunse repede ce și cum a pățit.

De-atunci apoi atât popa, cât și pălimariul seu Filip nu cutezară mai mult pe nimică a pune mâna, temându-se ca să nu dee peste dracu.

Dalta țiganului i-a vindecat pe amândoi.

S. FI. Marian.

Stoinicel vitézul.

Baladă póporală din părțile Abrudului.

C e s'aude, ce s'aude?
Pân la mine ce pătrunde?
O-i sunet de clopoșele,
Ori-i glas de turturele?
Nici e glas de turturele,
Nici sunet de clopoșele,
Ci-i un mândru voinicel,
Voinicelul Stoinicel,
Cu mândruța după el.
Și-i iesi fișpanu-'n cale:
— Stoinicele, Stoinicele,
De vrei bine să-ți mai fie,
Dă-mi tu mândruța mie!“
Dar Stoinicel că ridea:
— Fișpane, Măria Ta,
Eu mândruța nu țoiu da,
Până capu-'n sus mi-a sta,
Că mândruța-i frumoșea,
Făcută pe séma mea!“
Și ȓicea fișpanu-așă:
— Nu te tare superă,
Dar să-mi dai pușcuța mie,
De vrei bine să-ți mai fie!“

Dar Stoinicel ేశ ridea
Și la fișpan respundea:
— Eu pușcuța nu-ți voiu da,
Până m'oi puté luptă,
Că i-am jurat pe oșele,
Să scot capul mândrei mele.“
Și fișpanul se miră
Și cătră voinic ȓicea:
— Stoinicele, Stoinicele,
Nu te tot măncă-'n mășele,
Dă-mi baremi paripul mie,
De vrei bine să-ți mai fie!“
Stoinicel în dinți crișcă
Și cătră fișpan ȓicea:
— Domnule, Măria Ta,
Eu paripul nu-l voiu da,
C'am jurat în cóma lui,
Că-i din țera turcului,
Și-am jurat pe sănătate
Să me scótă dela mórte“.
Pandurii bine-aușiră

Și aprópe că veniră
Și ei își făcură plan,
Să vină lângă fișpan,
Să prindă pe Stoinicel
Și mândruța d'ângă el.
Stoinicel ca un vitéz,
Nu dá la panduri rėgaz,
C'odată sare pe cal,
Bagă mâna 'n buzunar,
Flueră una frumos
Și țipă galbini pe jos.
Pandurii tot culegea,
Stoinicel capuri tăiá,
Și mai flueră odată
Să vină și a lui cėtá,
Ce-i prin codru 'mprăsciată.
Apoi decă s'astríngea,
Stoinicel porunci dádea:
„Cei mai iuți pe dinainte,
De dați la fișpan plăcinte;
Cei mai moi
Pe din apoi,
Mánați domnii ca pe oi,
Să nu le mai vină 'n minte
A ne sta nóuă 'nainte,
Că codruțul nu-i domnesc,
Că codruțu-i haiducesc
Și potecu-i voinicesc!“

Ioan Pop Reteganul.

C u g e t ă r i.

Misanthrop va deveni tot filantropul care iubesc omenirea ca pe un părinte și nu ca pe un copil nesocotit.

Popórele de rasă nobilă au natura cailor arabi: i poți conduce cu o mână, când i desmierđi cu cealaltă; dar să te aștepti a fi sdrobotit sub copita lor când i vei atinge cu biciul.

Este în firea lucrurilor ca să nu remăie etern sclavul incatenat: tiranul își usă puterile oprimând, pe când oprimatul se oșelesce în suferință.

Sânt timpuri și circonstanțe în cari cea mai onorătoare decorațiune este: a nu fi decorat.

Constanța de Dunca-Schiau.

SALON.

Suveniri bucurescene.

— Seratele literare la dl Maiorescu. —

Este o căință generală, că saloanele române nu prind sprigină culturii naționale. Limba și literatura noastră n'au încă să însemne pe paginile istoriei lor multe merite de ale saloanelor române. În cele mai multe din cele fruntașe se conversează în limbi străine, er literatura și arta națională sînt primite numai ca din grație, cu un fel de dispreț. Tot ce e românesc, se întîmpină cu oșez-care nencredere, supunîndu-se că geniul român nici nu e capabil să producă un ce care să fie la înălțimea culturii lor.

Și pe cînd față de produsele române se aplică o critică cît se pôte de rigurosă, ba prejudețiosă chiar : produsele străine, chiar și cele mai slabe, se introduc cu emfas, căci așa-i moda, așa cere bon-tonul.

Se 'nțelege, că acesta procedere pune o stavilă mare în calea înaintării noastre culturale, căci decă luptătorii progresului tocmai acolo sînt desconsiderați, de unde ar aștepta spriginul cel mai puternic, lupta lor rămîne tot grea și învingerea întîrzie tot mai mult.

Decă limba națională ar fi mai mult apretuită în amilile române culte, decă în fie-care salon românesc am găsi cîte o foie literară română, decă damele noastre ș-ar decora mesele și cu scrierile române de frunte, decă în convenirile noastre sociale s'ar discuta mai inadins cestiunile culturale naționale: în scurt timp am începe să facem un progres mare.

Saloanele totdeuna și la tôte națiunile au avut o nriurare mare asupra desvoltării literaturii. Cine n'a cetit, de exemplu, despre saloanele franceze, unde se adunau și se adună scriitorii mari, spre a surprinde pe ascultători cu scrierile lor cele mai noue și unde talentele tinere fure și sînt introduse în lume sub scutul unei femei frumoșe?!

Un astfel de rol se așteptă dela saloanele din Bucuresci. Dl Titu Maiorescu, agerul observator al lipselor noastre culturale, a și luat inițiativa. A deschis saloanele sale pentru serate literare. Fericită idee, pe care nimeni n'o putea realiza mai bine, decăt dsa. Ênsuș bărbat de litere, cel dintîiu critic, avînd un nume important în literatura noastră: cine putea s'adune mai bine în giurul seu pe cei ce țin în mîna condeiful literar român? Făcîndu-și legături întinse în viața socială și publică, favorit de sôrți și educațiune cu maniere afaibile, stimat și iubit de toți: cine putea să intrinască la sine o societate mai frumoșă decăt dsa?!

Și seratele începură. Scriitorii și amatorii invitați se adunară. Și de atunci în tötă săptămîna, cînd se ține, duc cu sine suveniri plăcute din aceste conveniri, unde spiritul își găsește cea mai plăcută desfătare.

Aceste serate au deja istoria lor, de aceea cred că cel ce va scrie odată istoria literaturii noastre, va trebui să amintescă și seratele literare ale dlui Maiorescu. Acolo Alecsandri a cetit pentru prima-oră „Fântana Blanduziei“, Maiorescu a introdus pe mai mulți tineri, cetîndu-le ênsuș scrierile, Eminescu a electrisat pe toți cu poeziile sale mai noue, Hășdëu a reversat lumină asupra unor enigme lingvistice, Slavici a delectat auditorul cu novelele și schițele sale, Ispirescu a spus cîte o snovă în neoșă limbă românescă. Acolo mulți din cei mai tineri, ca Roșca, Zamfirescu, Dulfu și alții, se presintară cu scrierile lor.

Săptămîna petrecute la Bucuresci imi oferiră și mie plăcerea d'a usă de afabila invitațiune a dlui Maiorescu și astfel asistai la doue serate.

Trecură opt cêsuri cînd cu amicul Nicolae Densușian intrarăm. Eră deja adunată o frumoșă societate, care din ce în ce se înmulția, căci tocmai în sêra aceea avea să cetescă ilustrul nostru poet, dl V. Alecsandri, lucrarea sa nouă, comedia antică: „Fântana Blanduziei“.

Dl Maiorescu, pe cît de sever în critica literară, pe atît de afabil în viața socială, unde pentru tot ênsul are un suris, o vorbă dulce și o stringere de mînă, me presintă d'ei soție, fiicei sale dșorei Livia, dnei Mitte Kremnitz, renumita traducătoare germană a scrierilor române și altor dame, cari făceau parte din societate, apoi bărbatilor pe cari încă nu-i cunoseeam. Erău față căi-va membrii ai Academiei, dintre cari învêțatul episcop Pr. SSa Melchisedec atrăgea atențiunea generală. Acolo revequi după 12 ani pe genialul Eminescu, și pe alți vechi cunoscuți, beletristi, diariști, profesori etc. În urmă sosi și eroul serii, dl Alecsandri, și în scurt timp serata se deschise, și se făcù tăcere.

Dl Alecsandri începù să cetescă. Nu cetia în stil declamatoric, cu gesturi și cu mari modulațiuni de tonuri; ci lin, accentuând moderat și făcînd o impresiune naturală. Se vedea din tot șirul, că autorul a scris cu multă plăcere acesta piesă.

De atunci a trecut un an, dar și acuma imi sună 'n urechi unele diceri frumoșe, ce mi-am însemnat în sbor.

Intr'un loc poetul dize :

E de mirare,

Cum un poet nu-și perde și capul în visare.

În alt loc :

E splendidă furtuna cînd sorele e 'n nor.

Intr'un loc esclamă astfel :

Căci zorile cu murgul nu pot avé 'ntîlnire.

Și mai la vale :

. căci e merit să sbore :

Amorul cătră nôpte, aurora cătră sóre.

Êtă una și din dicerile glumețe :

Stomacu-i vêr primare cu înima vecină.

Auditorul, care de asta-dată se urcă la vr'o 40 de persône, insoți cu atențiunea cea mai încordată lectura piesei, aplaudând de multe ori și la sfêrșitul actelor făcînd ovațiuni poetului.

Între acte ni se servi theă, indulcită prin grațioșele cuvinte ale domnișorei Livia, care îngrijiă de ôspeți.

După un-spre-dece ore se termină lectura memorabilă. Noi ne depărtarăm fericiți, că am putut s'auzim cea mai nouă creațiune a bardului Național.

În asta sêră nu s'a făcut multă critică; dar la alte ocațiuni, după fie-care lectură urmază imediat critica verbală a ascultătorilor.

Așa s'a făcut și în serata următoare. Atunci dl Maiorescu a cetit doue poezii de dl Alecsandri, una de dl Hășdëu, mai târziu câteva de dl Duiliu Zamfirescu, apoi Eminescu ne-a încântat cu șapte poezii, publicate mai târziu în fôia noastră, dl Marienescu a dat lectură unei novele mitologice.

A treia serată nu se putù ține, căci întreveniră alegerile. Așa strică politica tôte, chiar și literatura.

Dar noi căi-va ênși am fost recompensați prin convorbirea dela deunul din „Otelul Bulevardului“, la care ne-a pofit dela Academie dl Maiorescu. Am fost puțini, numai patru ênși : dsa, dl V. Babeș, dl Nicolae

Densușian și eu. S'a început pe terenul istoric, s'a urmat pe cel filosofic, a trecut în cel lingvistic, apoi în cel literar-beletristic și s'a încheiat cu un resumat critic al stării noastre culturale.

Pecat, că nu s'nt stenograf, să fi putut reproduce acest „dejun literar“, ca să simtă și cetitorii noștri plăcerea ce am simțit eu. Rigorosa a fost critica, dar aceea totuș mi-a produs bucurie. Națiunea care știe să-și cumpenescă activitatea intelectuală, trebuie să aibă un viitor frumos.

Iosif Vulcan.

Agata Bârsescu.

— Portretul pe pagina 61. —

În luna lui novembre a anului trecut o tineră româncă, domnișora Agata Bârsescu, a debutat cu mult succes pe scena primului teatru german din Austria, în „Burgtheater“ din Viena.

Am publicat atunci aprețările celor mai mari diare din Viena, că asemenea eveniment nu s'a petrecut pe aceea scenă de un pătrar de secol, de când renumitul Lewinsky s'a prezentat pentru prima-ori pe scândurile ce infătoșează lumea.

Am comunicat, că dșora Agata Bârsescu, născută la 1862 la București, e fiica unui colonel român, rănit la Plevna în rebelul pentru independență, actualminte comandant la Galați; că a studiat trei ani la conservatorul din Viena și că după debutul ei cu succes a fost angajată pentru acel teatru.

Aceste le repețirăm pentru abonații noștri noi, cari doră n'au citit cele ce publicarăm an despre dșora Bârsescu.

Acuma adaugem, la portretul seu din nr. prezente, că descoperirea acestui mare talent dramatic se datorește reginei de pe tronul României.

Simțim mare bucurie putând să constatăm acest succes strălucit; dar bucuria noastră numai atunci va fi deplină, când Teatrul Național din București, organizat de nou, va adună toate talentele artistice române imprășciate, și va avé mândria d'a numera și pe această jună și frumoasă artistă dramatică între membrii sei.

I. L.

Literatura și arte.

Un nou cadrul românesc. Dilele trecute a apărut un nou cadrul: „Nu me uită“, compus din melodii românesce de Ersilia Lazaru n. Nicora, editat de dl George Lazaru. Se află de vânzare în librăria M. Klein jun. în Arad Prețul 80 cr. Autorea a repausat în florea vieții, nimicindu-se printr'ensa multe speranțe, la cari ne îndreptătia talentul ei musical. Se mai află de vânzare la numita firmă în Arad: „Primul bal“, polca-mazur, asemenea de Ersilia Nicora și „Federațiunea Danubiană“ polca de Maria Nicora.

Teatrul Național din București. Cetim în „Românul“: La Teatrul Național, de patru ori pe săptămână e opera italiană, de doué séu de trei ori bal cu séu fără tombolă, fără a mai socoti balurile mascate. Cum rămâne însă cu teatrul românesc?

Conferințe publice, ținute la Ateneul român în 1883—84, fasciōra I a apărut conținând programul conferințelor pe 1883—84. Discursul de deschidere al dlui C. Esareu și conferința dlui Ionescu: Iavățăminte din istoria patriei, prețul 1 leu. Celelalte conferințe se vor publica succesiv.

A apărut de sub tipar și se află de vânzare în toate librăriile din România: „Memento de Istoria uni-

versală séu Istoria în tablouri“ de Bonifaciu Florescu, prețul 2 lei și 50 bani.

La Iași a apărut o broșură intitulată: „Studiu constituțional asupra sistemului reprezentativ și votul universal“ de I. C. Barozzi, avocat pe lângă curtea apelativă din Iași.

Statistică. Biuroul statisticeei comerțului exterior al ministeriului finanțelor din România ne-a trimis tabloul general indicând comerțul României cu statele străine în anul 1882.

Avis. Toți aceia, cari vor a-și procura opul „Herma și Dorotea“ scris de W. Goethe și tradus în versuri de Const. Morariu, s'nt avisați a-și face abonamentele până cel mult în 14/26 febr. trimițând și prețul de abonament — de exemplar 65 cr. Însemnăm din nou că acoperind noi toate spelele de edițiune, tot ce va încurge din abonamentele acestui op se va întrebuiți spre înființarea unui fond, din care va fi a se redica prima școlă românescă de fete în Bucovina. La capetul opului se va face o dare de sémă specifică de toate abonamentele și contribuiriile încurse la noi spre scopul indicat. Cancelaria *Negruti* în Gherla.

Diare nou: „Săceala“ este numele unui nou diare ce a apărut în Iași.

C e e n o u ?

Sciri personale. Dl Ioan Goldiș, profesor la gimnasiul din Arad, a ținut în sâmbeta trecută o prelegere publică în localitatea Societății „Progresul“, vorbind despre „Familia Brancovean“. — Dl N. Popescu, profesor la Asilul Elena Dómna în București, a obținut medaila Bene-Merenti cl. II pentru scrierile sale literare. — Dl A. D. Xenopol, profesor de istoria Românilor la universitatea din Iași, ținut joi la București o conferință literară asupra „Teoriei lui Rössler“. — Dl dr. Ioan Micu ș-a deschis cancelăria advocațională în Orăștia.

Hymen. Dl Iosif Nestor, jude la tribunalul din Oradea-mare, în duminica trecută ș-a serbat cununia cu domnișora Elena Bocz în Oradea-mare. — Dl dr. Dimitrie Kiss, avocat în Oradea-mare, astăzi sâmbetă se va cununa cu dșora Cornelia Lazar, fiica dlui avocat Lazar în Oradea-mare. — Dl Alexandru Gavra, teolog absolvent al diecesei aradane, la 17 l. c. se va căsători cu dșora Elisabeta Horge, fiica dlui Nicolae Horge, preot în Buntesci, lângă Beiuș. — Dl Iuliu Nistor, teolog absolvent al diecesei oradane, la 9 l. c. s'a logodit cu dșora Leontina Colceriu în Blaș. — Dl Alecsie Toder, teolog absolvent al diecesei Caransebeș, la 20 januarie st. n. ș-a serbat cununia cu dșora Maria Trăila, fiica dlui Ioan Trăila în Ciudanovița; ea naș a funcționat dl Ilie Trăila, avocat în Oravița, unchiul miresei. — Dl Alexandru Brădean, învățator în Satul-nou, la 3 febr. st. n. s'a logodit cu domnișora Iuliana Militar, fiica parocului P. Militar din localitate. — Dl Dimitrie Tudor, comerciant și proprietar în Covasint, comitatul Arad, la 3 febr. s'a cununat cu dșora Hersilia Petrița, fiica parocului Nic. Petrița din Macea. — Doué nunți în Asilul Elena Dómna din București. Amândoué s'au serbat în duminica trecută: dșora Maria Dragomirescu, absolventa școlii profesionale, cu dl Ion Crivineanu învățator în Crivina, județul Mehedinți; dșora Maria Stroenescu, elevă a școlii de țesut „Regina Elisabeta“, cu dl Constantin Popescu, zugrav. Celebrarea religioasă a cununiilor a avut loc în biserica Asilului.

Balul român din Viena în carnavalul acesta se va ține la 11/23 febr. în „Grand Hôtel“. Balul se va da în folosul studenților români de acolo lipsit de mijloce, sub protectoratul archiducelui Rainer și sub patronatul dómnelor: Sevastia de Carp, Maria Dumba, Matilda Dumba n. Germani, Victoria de Grigorcea, Clai-

risse de Lindheim-Vivenot, Aurelia de Trapşa-Kron, Comtesa Traun-Abensperg, Victoria de Umlauff-Frankwell, barona Catinca de Vasilco. Presidentul de onoare este dl Aleco baron de Vasilco membru senatului etc. Presidentul comitetului arangiator e dl drd St. N. Ciurcu (IX, Brünngasse 6) unde sînt a se trimite și colectele pentru acest bal vrednic de spriginul publicului. O listă se află depusă și la redacțiunea noastră.

Intruniri literare in Cernăuți. Al doile conferențiar in intrunirile literare arangiate de Societatea pentru cultura română in Bucovina a fost dl dr. Droglî. Titlul lucrării dsale a fost: „Despre faptele lui Mihaiu Vitezul și mórtea lui“. Un public numeros și fórte distins a asistat la acésta conferință. Prelegerea era bine intocmită și a făcut bună inriurire asupra publicului. Constatăm cu plăcere, scrie raportorul nostru, că dl Droglî a întrebuițat pentru scrierea sa mai tótă literatura cunoscută despre Mihaiu Vitezul. In auditor se aflau dşórele Renei, c. r. consiliar dela guvern dl Renei, archimandritul Miron Calinescu, br. Grigorcea cu dna soție, dl Volinschi cu dna soție și dşóra Buberle, dna și dşóra Mitrofanovici, dna Aglae Cosovici, dl Vasili Morar, dl Leo cav. de Goian. — A treia intrunire literară avu loc vineri la 8 febr. st. Cu asta ocașiune colaboratorul nostru, dl Dionisiu O. Olinescu ceti un studiu archeologic despre tesaurul dela Petrósá seu „Cloșca cu pui“, păstrat in museul Național din Bucuresci.

La balul „Junimii“ din Cernăuți, despre care raportarăm deja, au mai luat parte următoarele dame: dşórele Tomiuc, Stefanelli, amëndoue in costum național, Grec din România, Grec din Panca in Bucovina, surorile Mandicevschi, Maximovici, Peșca, Abager, Ciupercovici, Cantimir, Iliut, Litviniuc și dómnele: Maximovici, Țurean, dr. Popescu, Janos, Caplonschi, Pauluc.

Incendiul „Românului“. In nóptea dela 7 febr. st. n. a ars casa dlui C. A. Rosetti in Bucuresci. Focul s'a produs prin o lampă de petroleu, restornată prin o servitóre din nebăgare de sémă. La moment s'au aprins perdelele și in timp de doue óre casa intrégă s'a prefăcut in cenuse. Numai puține obiecte s'au putut mântui. Paguba e mare, ba chiar irreparabilă, căci flacările au mistuit și documente istorice. Camera deputaților in ziua următoare, printr'un avént de nobilă recunoscință, a votat dlui Rosetti 150,000 franci, spre a-și pute cládi o casă nouă; insé dsa a refusat acésta printr'un discurs de cele mai innalte sentimente patriotice. In urmă dl prim-ministru Brătian a propus ca totuș să se clădescă acea casă; căci, ori va primi-o dl Rosetti séu familia sa, ori ba, totuș va rămâne in Bucuresci un monument de recunoscință a țerii față de devotatul ei fiu. Aplause frenetice insoțiră primirea acestei propuneri.

La Brașov Asociațiunea pentru spriginirea învățăceilor dela meserii a ținut adunarea sa generală in zilele de 8/20 ianuarie și 3 febr. st. n. In ședința primă zelosul președinte, părintele Baiulescu raportă cu durere, că Asociațiunea este fórte slab spriginită din partea publicului. Din raportul asupra cassei se vedu, că Asociațiunea are un capital de 3366 fl. 7 cr. In sfêrșit dl președinte își dete dimisiunea, asemenea dimisionă și secretariul dl Bozocean. In ședința dela 3 febr. se alese președinte părintele Vasile Sfetea, secretariul primi éráș sarcina acésta, cassar se alese dl V. B. Popovici, controlor dl V. Antoniu.

O nouă reuniune de dame s'a inființat de curénd la Brașov. Scopul ei este ajutorarea veduvelor gr. or. sárace din Brașov și Săcele și crearea unui capital din care să se clădescă un asil pentru veduvele bêtrâne și neputincióse. Acésta societate are deja un capital

de 1050 fl. Statutele ei aprobându-se și din partea guvernului, noua reuniune s'a constituit, alegéndu-și biuroul astfel: presidentă dna Susana Andrei Mureșan, vice-presidentă dna Elena G. Ioan, cassieră dna Maria Popea, controloră dna Elisa Mureșan; membre in comitet dnele: Amalia Lăpédát, Otilia Orghidan, Zoe Petric, Victoria Jiga, Carolina Ciurcu, Voica Popea și Elena Orghidan. Secretar s'a ales dl director gimnasial Stefan Iosif.

La Bocșa-montană se ținú in 2/14 febr. un bal frumos in sala otelului mare. Balul fu precedat de un concert, compus din cãntări in cvartet esecutate de corul vocal din loc. Venitul curat a fost destinat pentru sporirea bibliotecii școlare. In fruntea întreprinderii a stat dl invétător Iosif Furlugean, la care sînt a se trimite și contribuirile marinimóse.

Balul iuriștilor din Sibíiu va ținé ađi la 16 febr. in sala otelului „Impératul roman“. Lady patronesse va fi dómna Adele de Brennerberg. Membrii comitetului arangiator este compus astfel: Albert Arz, Albert de Hochmeister, Adolf Albrich, Aureliu Millea, Bela Czia, Geza Kovács, Gustav Czampa, Herman Mangesius, Ioan Henteș, Iustin Icanoviciu, Carol Stühler, Mihail Lazar, Moise Savu, Nicolau Vecerdea, Toma Szabó.

Casina română din Bozovici a arangiat joi la 14 febr. st. n. un bal in localitățile școlei române. Venitul curat a fost destinat corului vocal, care se va inființă. Dintre jocurile românesci s'au jucat: Hora, Ardeléna, De doi, Dunarénca, Pe loc. Ofertele marinimóse sînt a se trimite dlui negustor Ioan Bănuț in Bozovici.

Concert și bal la Ciacova. Corul plugarilor români din Ciacova, comitatul Timișorii, a arangiat la 2/14 l. c. un concert insoțit de dans, in folosul fundațiilor gr. or. române din localitate. Petrecerea a reeșit bine, căci a fost spriginită și de clasa mai inteligentă.

Bal la Făgăraș. Românii din orașul Făgăraș au dat la 26 jan. o petrecere cu dans in favorul fondului de teatru diletant român „Progresul“. Petrecerea, incepută cu „Hora“, a reușit bine, căci s'a adunat un public numeros, care ș-a petrecut cu mult animo până'n țori. Mai multe dame s'au presintat in costum național.

La Satul-nou, in Bănat, societatea Crucei-Roșie a dat la 2 febr. st. n. un bal, la care au participat fórte mulți români. Intre aceștia au produs efect mare dna Négoe din Petrovoselo și dşóra Regina Négoe din St. Janos, cari avură frumoșá idee d'a se presintă in costum național bãnățenesc.

Corul plugarilor din Beregsen, lângă Timișóra, va arangia la 9/21 l. c. un concert insoțit de joc. Acésta petrecere se va da in ospetária mare a comunei, in foloșul bibliotecii școlare și a societății de lectură a plugarilor de acolo.

Concert de plugari in Pecica-română. Corul vocal al plugarilor din Pecica-română, comitatul Arad, la 5/17 l. c. va da un concert, condus de invétătorul Iosif Hosa, cu următoarea programă. 1) Motto: „Dorim sco-pul a-l realizá“, poesia de Iulia Iosa, musica de Achim Șuman, plugariu, cvartet cu sopran, esecutat de corul vocal. 2) „Salutarea patriei“ cvartet esecutat de corul vocal. 3) România regat“, poesie de Iosif Vulcan, declamată de Emilia Codoș. 4) „Cãntec Sêrbătóresc“, cvartet esecutat de corul vocal. 5) „Simțul român“, poesie de Iosif Vulcan, declamată de George Dehelean. 6) „Arcașul“, cvartet esecutat de corul vocal. 7) „România liberă și independentă“, poesie de Petru Dulfu, declamată de Demetriu Barbu. 8) „Junimea Parisiană“, cvartet esecutat de corul vocal. 9) „Apel la infrățire“, poesie de Iosif Vulcan, declamată de N. Dragoș. 10) „In maiu“, cvartet cu sopran esecutat de corul vocal.

11) „Poetul și ramura“, poezie de Ion Moșoi, declamată de Constantin Salajan. 12) „Hora Sinai“, cu soprăn, executat de corul vocal. 13) „Deșteptă-te române“, executat de corul vocal.

Balul român din Timișoara. La repetițiile întrebări aducem la cunoștința on. dōmne și domnișōre, că la balul român din Timișoara, ce se va arangia în 1-a martie st. n. nu numai pot veni în ori ce fel de costum național, ci chiar dorim să fte cât mai multe feiuri de porturi românesci reprezentate, scind pré bine, că gustul cel fin al damelor nōstre va sci să alégă din multe frumoșe, cele mai frumoșe, de aceea și rugăm pe tōte damele să binevoiescă, încât numai se pōte, a cercetă balul nostru în costum național. *Comitetul aranșator.*

Reuniunea română de cântări din Sibiu a ținut adunarea sa generală la 5 febr. st. n. sub presiul dlui dr. Aurel Brote. Secretariul dl dr. Ioan Crișan ceti raportul general despre activitatea reuniunii în anul trecut, din care notăm că reuniunea a avut în anul trecut 42 membrii activi și 70 ajutători, starea casei la 31 dec. a fost 314 fl. 92 cr. Ncul comitet se compuse astfel: presedinte dr. Aurel Brote, dirigent George Dima, secretar dr. Ioan Crișan, cassar Romul Petric, archivar Matei Voilean, econom Petru Roșca, membri în comitet dr. D. P. Barcian, Eugen Brote și Petru Ciōra.

Statua lui Ovidiu. Artistul Ferrari din Roma, care a primit să tōrne în bronz figura postului Ovidiu, a trimis deja la prefectura de Constanța tabloul statuei, care este a se redicā acolo, gata în gips. În primăvera acēsta ea va fi terminată definitiv și se speră că, până în luna lui iuniu viitor, se va și aședă pe una din cele mai frumoșe piețe ale Constanței. Statua reprezintă pe poet în picioare, mărime naturală (2 $\frac{1}{4}$ metri înălțime afară de pedestal) îmbrăcat cu toga strinsă peste umăr, ținând condeul în mâna dréptă. Se găsește în momentul unei concepțiuni poetice. Privirea e tristă și seriōsă, așă cum ne arată prin „Tristele“ sale, că a trăit plin de nemulțumiri, în acest loc. Reprezintă fidel figura unui esilat.

Limba spaniolă. Intr'un discurs pe care generalul Guzman Blanco l'a pronunțat de curēnd cu ocașiunea instalării Academiei Venezuelane la Caracas, găsim o curiōsă statistică a celor șese-spre-șepte mii de cuvinte ce compun limba spaniolă: 5400 provin din limba latină, 1800 din limba euscariană, 1600 din limba arabă, 800 din limba gotică, 300 din franțuzesce, 100 din limba hebraică, 100 din limba italiană, 100 din feluritele limbi din America, 50 din englezesce, 30 din limba germană, 20 din limba persană, 20 din limba sanscrită și 5680 de cuvinte a căror origine este necunoscută.

Un amic al Românilor, Artur Baligot de Beynes, a murit la Paris în 7 ianuarie. El a scris mult în favorul Românilor prin țiarele dela Paris. A fost secretariul lui Cuza-vodă și ca atare a redactat o mare parte din corespundința aceluia cu cabinetele străine. Se asigură, că el ar fi scris și un memorial asupra domniei lui Cuza-vodă, care acuma se va publică.

Logograf

de Maria Danilă.

Din următoarele silabe:

Ro, un, or, tu, su, a, tha, e, ca, iu, ma, i, mar, gu, și, li, dan, les, mor, sac, te, ni, to, u, no, rii, dem,

a, ni; să se formeze 12 cuvinte, a căror litere inițial i cetite din sus în jos să deee numele unui mare filosof și literat român; ér cele finali cetite din jos în sus să deee numele părintelui seu, asemenea de mare renume pentru noi românii.

Insemnătatea cuvintelor:

1) Un nume roman, ce l'a portat, și cel mai mare orator roman. 2) O personă biblică. 3) Un filosof antic grecesc. 4) Un Ddeu de al Romanilor. 5) Fiul Deitei Vinerea. 6) O Deită păgână. 7) Atentatorul lui Napoleon III-lea. 8) Un regat în Europa. 9) Unde a fost aședăți protopărinții genului omenesc. 10) O mare provincie în Africa. 11) Un mare și renumit scriitor român. 12) Un popor în Europa.

Terminul de deslegare e 29 februarie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

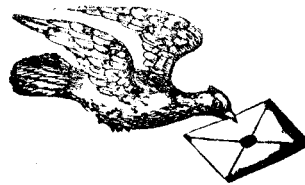
*

Deslegarea logogrifului din nr. 1: „Aluna, luna, una“.

Deslegare bună ni-a sosit dela dōmnele și domnișōrele: Emilia L. Bistrițian, Maria Popovici, Cornelia de Tamaș, Mariți Lupan, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Matilda și Georgina Popa, Iosefina Popescu, Amalia Crișan, Viōra Milloi, Minodora Micșunescu și dela dl Nicolae Sabin.

Premiul s'a dobândit de dșōra Iosefina Popescu.

Poșta Redacțiunii.

Orsiōra. Să fie dar de „pomână“.

O dăvere. Pré neinsemnată.

Ér te-am sorit. Fantasmagorie.

Pân ce-adorm. Asta e mai bu-nișōră, căci cel puțin are un curs natural, dar nu e pentru publicitate.

Copilul cersitor. Lipsă desēvēșită de ori ce avēnt poetic. *Mercur.* Cânteculele populare sūnt parte cunoscute, parte nevrednice de publicat.

Dera. Răspunsul a sosit târđiu pentru numărul acesta.

Dnei E. G. in S. Am primit și ve mulțămim.

Caracal. Abonamentele trimise s'au primit. Fōia se trimite.

Dsiōrei E. C. N. in D. Când vom avē loc, căci ghicituri mari numai arare ori putem publicā.

Incredere. Prosă rimată.

Fericirea. Detto.

Terentiu. Tōte acele au fost deja înregistrate în fōia nōstră de mult. Sciri sociale scurte și bine scrise, primim bucurōs.

Raportorul. Totdeuna târđiu.

Călindarul săptămânei.

Țiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sērbătorile.	Sōrele resare	Sōrele apune
Duminea fiului rătăcit, Evang. dela Luca c. 15 v. 2, a inv. 2.					
Duminea	5	17	Sf. Martira Agathia	7 6	5 24
Luni	6	18	Cuv. Păr. Vucol Ep.	7 4	5 26
Mărți	7	29	Sf. Parteniu	7 2	5 28
Mercuri	8	20	Sf. M. Teodor Strat.	7 —	5 29
Joi	9	21	Sf. Mart. Nicefor	7 59	5 30
Vineri	10	22	Veturia	6 56	5 32
Sâmbetă	11	23	Sf. Ieremon. Blasiu	6 54	5 33

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.